

Novovynárajúce sa trendy v živote mladých ľudí na Slovensku 2019 - 2021

Odporúčania pre oblasť práce s mládežou

you
watch

OBSAH

Úvod	2
Život mladého človeka na Slovensku	6
Novovynárajúce sa trendy na Slovensku v rokoch 2019 – 2021	10
Prebudená Slovatch	12
Politický AktiMYzmus.....	16
Nová Spiritualita.....	20
IdenTYta	24
Supervyhorená generácia.....	28
Druhý život sa stal prvým.....	32
Ako mladí prežívali pandémieu – výsledky sondy	36
Čo môže urobiť práca s mládežou alebo ako reagovať na aktuálne trendy	42
Namiesto záveru – zdieľanie našej skúsenosti.....	46
Zdroje a použitá literatúra	47
Základné info o projekte.....	48
O autorkách.....	50
Podakovanie	52
Partneri projektu	54
Impressum	56

Trendy a kultúra mládeže

Fenomén sledovania trendov je viac menej novodobý rovnako ako jeho pôvod ¹. Slovo trend (vo význame, v akom ho chápeme dnes) vyjadrovalo pôvodne fakt, že istá tendencia alebo sklon začína prevažovať v móde alebo kultúre v istom časovom období. Dnes sú trendy spájané už aj s inými oblasťami a ich sledovanie sa stalo súčasťou spoločenského života.

Pre všetkých, ktorí sa zameriavajú na výchovu a vzdelávanie mládeže, je sledovanie trendov prepojené s tzv. kultúrou mládeže, ktorá je súhrnom spôsobov, akými mladá vedú svoj život. Koncept kultúry mládeže vníma mladých ľudí ako špecifickú subkultúru, ktorá si vytvára vlastné normy, zvyky a hodnoty a tie sa prejavujú v istej forme správania. Podstatné je, že kultúra mladých sa odlišuje od kultúry starších generácií v spoločnosti.

Trendy ako most k poznaniu hodnôt mladých

Niektoré fenomény v živote mladých sú krátkodobé a sú len módnou záležitosťou, iné sú však trvalejšie a odrážajú sa vo viacerých oblastiach života – reagujú na ne médiá a firmy prinášajú produkty, ktoré sú na prejavy správania priamo naviazané a v istom zmysle ich aj podporujú.

Uvedomujeme si, že správanie a hodnoty sú prepojené nádoby, a preto sledovanie trendov vnímame ako štartovací bod na ceste k poznaniu hodnôt mladých ľudí. Vedieť a poznať, z čoho vychádzajú, čo alebo kto ich ovplyvňuje, čo je hnacím motorom ich správania. Tieto informácie sú pre rodičov, učiteľov a pracovníkov s mládežou mostom, ktorým sa vieme dostať k mladej generácii bližšie a efektívnejšie ovplyvňovať jej rozvoj.

V YouthWatch sledujeme trendy mladých

Sme veľkými fanúškami mladých ľudí a prajeme si, aby viedli plnohodnotný život v každej jeho etape. Môcť preniknúť do ich sveta a pochopiť, ako rozmýšľajú a čo ovplyvňuje ich každodenné rozhodnutia, je nesmierne zaujímavé ². Navyše máme okolo seba mladých ľudí, tzv. trendspotterov, ³ ktorí nám prinášajú informácie priamo zvnútra ich rovesníckych skupín a otvorene vedia dodať aj tie (najmä z oblasti hodnôt), ktoré správaniu mladých dajú racionálny základ.

¹ Zdroj: <https://www.etymonline.com/word/trend> uvádza rok 1950.

² Projekty YouthWatch k téme trendov mladých: TrendWatch (2017 – 2018), Trendspotting (2020 – 2021)

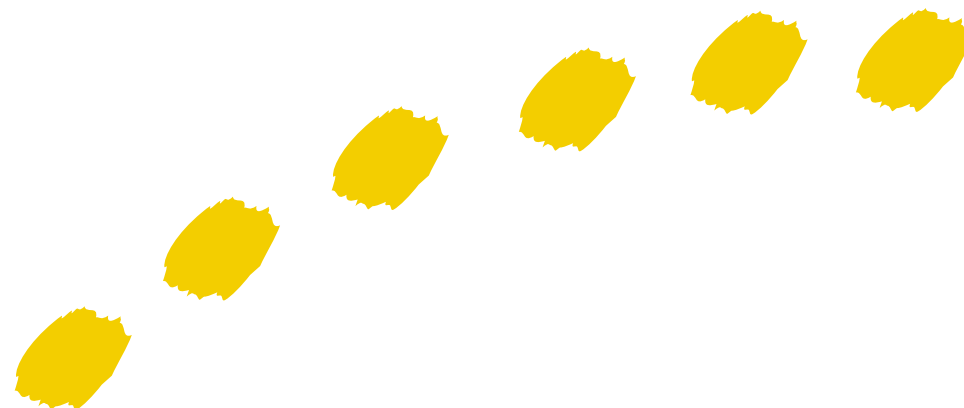
³ Viac na našej webovej stránke pri projekte [Rozvoj trendspotterov](#).

Dobre poznať mladých ľudí pre nás znamená, že vieme prísť s inovatívnymi riešeniami na rôzne témy. A to nám dáva pocit zadosťučinenia.

Čo nájdete v publikácii a ako to využiť

Publikácia poskytuje prehľad vybraných trendov zachytených v rokoch 2019 – 2021. Je určená všetkým, ktorí sa profesionálne či dobrovoľne venujú mladým ľuďom, alebo rozhodujú o rôznych opatreniach, ktoré sa života mladých priamo dotýkajú. Pri jednotlivých trendoch sme sa zamerali najmä na popis príležitostí, ktoré jednotlivé trendy môžu priniesť do každodenných či príležitostných aktivít. Zamysleli sme sa tiež nad výzvami, ktoré sú s trendmi spojené – na čo myslieť a čoho si byť vedomí, keď sa budeme v týchto tematických oblastiach pohybovať. V publikácii nájdete aj pokus o vytvorenie plastického obrazu o živote mladých ľudí na Slovensku v čase pandémie a tiež niekoľko odporúčaní, ako podporiť a využiť (v dobrom slova zmysle) kvality, ktorých nositeľmi sú mladá ľudia v tejto dobe. Sústredili sme sa najmä na oblasť práce s mládežou, no odporúčania sú prenosné do rôznych oblastí spoločenského života (vzdelávanie, zamestnanie, dobrovoľníctvo, aktívne občianstvo a pod.).

Viac informácií o trendoch nájdete na webovej stránke www.youthwatch.sk/trendy.

Život mladého človeka na Slovensku

Generácia označovaná ako Z (ľudia narodení v rokoch 1995 – 2015)⁴ je oproti ostatným generáciám početnejšia (tvorí cca 32 % celosvetovej populácie)⁵. To, ako žije, čomu verí, aké má hodnoty či očakávania, sa skôr či neskôr odrazí na rôznych oblastiach života v spoločnosti. Generáciu Z nie je možné presne zaškatulkovať, no dá sa zdefinovať súbor ideí a hodnôt (a na to nadväzujúce správanie), ktoré v tejto skupine silno rezonujú a vytvárajú jej spoločného ducha.

Rozmanitosť vedúca k tolerancii a pochopeniu

Ide o doteraz najrozmanitejšiu generáciu, ktorá si je vďaka nepretržitému prísunu informácií vedomá, že nič nie je čiernobiele. Aj preto je tolerancia a inkluzivnosť základnou hodnotou životného štýlu mnohých príslušníkov a príslušníčok tejto generácie. Boj za práva žien, LGBTQIA+, boj proti rasizmu či presadzovanie sociálnej spravodlivosti pre nich nie sú len sezónnou záležitosťou. S oveľa väčšou otvorenosťou ako iné generácie vnímajú aj témy ako je zmena pohlavia či otázky spojené s rodom (gendrom).

Rebelujúca generácia

Hoci sa tento prívlastok dá prisúdiť takmer každej mladej generácii, pri generácii Z je to iné. Táto generácia rebeluje najmä zo strachu a frustrácie. A má na to dobrý dôvod. Silnejšie ako iné generácie rieši tému záchrany života na Zemi. Greta Thunberg nebola osamelou rebelkou, ale legitímnou reprezentantkou celej generácie v tejto téme. Niet sa čo čudovať, je predsa vedecky dokázané, že planéta sa ničí takým tempom, ktoré fatálne ohrozuje život a budúcnosť súčasnej mladej generácie ako aj tých nasledujúcich.

Príslušníci a príslušníčky tejto generácie vyrástli v období demokracie, a tak sú pre nich niektoré hodnoty a pravidlá bežnou súčasťou života. Mnohí nerozumejú, prečo by ich mali chrániť alebo pomáhať budovať a je to vidieť na ich volebnom správaní a miere nedôvery k demokratickým inštitúciám. Na druhej strane množstvo mladých veľmi citlivo vníma témy ako korupcia, nespravodlivosť, porušovanie ľudských práv a demokratických princípov. Mladí ľudia stoja na čele protestov na celom svete a rov-

⁴ Horná hranica Generácie Z je v rôznych zdrojoch uvádzaná rôzne.

⁵ <https://nypost.com/2020/01/25/generation-z-is-bigger-than-millennials-and-theyre-out-to-change-the-world/>

nako to bolo aj v prípade iniciatívy Za slušné Slovensko. Nejde o náhodný jav, ale o prirodzenú reakciu odrážajúcu ducha doby.

Emocionálna bezpečnosť – priorita v práci

V porovnaní s generáciou svojich rodičov-mileniálov, ktorí v práci uprednostňovali hlavne stabilitu, generácia Z hľadá v prvom rade prácu podľa svojich predstáv. Takú, ktorá bude podporovať ich duševné zdravie (dôležitá je najmä emocionálna bezpečnosť) a ktorá umožní udržanie rovnováhy medzi pracovným a osobným životom.

Väčšina mladých sa po škole stretáva s nereálnymi požiadavkami zo strany zamestnávateľov – požadujú oveľa viac skúseností a veľmi vysoký výkon, na ktorý nie sú pripravení. Mnohí zažívajú stres z tlaku na výkon ako aj z platových podmienok, ktoré sa odvíjajú od naplnenia očakávaní nadriadených. Aj preto sa stretávame s častým striedaním zamestnania, a to najmä v oblastiach s dostatkom pracovných ponúk. Mladí preto hľadajú prácu, kde sa budú cítiť bezpečne, kde bude uznaný ich výkon či efektívny manažment práce a kde budú mať priestor sa osobnostne rozvíjať.

Nedostatok istôt v dnešnom svete vyvoláva v mladých ľuďoch stres a potrebu rýchleho pracovného napredovania. Mnohí majú už pri vstupe do zamestnania vysoké finančné požiadavky a očakávajú pracovné povýšenie v blízkom horizonte. Zamestnávateľia musia prichádzať s dômyselnými programami, ak si chcú túto generáciu udržať. Kombinácia jednoduchých aktov uznania a mentorsko-koučovaci prístup sa ukazuje ako funkčná cesta pre inštitúcie, firmy a podniky k mladej generácii zamestnancov.

Individualizmus verus tím

Odlišovať sa, upútať či vytrčať z davu je dnes bežným znakom mladých ľudí. Čiastočne je to vyvolané tlakom zaujať, či už je to v žiadosti o štipendium, v prijímacom konaní na prestížnu školu alebo pri hľadaní dobrého zamestnania. Budovanie osobného portfólia, a to najmä cez sociálne siete, kde si ich môžu vopred zmonitorovať napr. budúci zamestnávateľia, je súčasťou ich života. Individualizmus sa tak prejavuje aj v týchto oblastiach.

Mladí nemajú väčšie problémy pracovať z domu a mimo tradičných pracovných priestorov. Byť súčasťou nejakého spoločenstva je však stále dôležitá potreba. Online kontakt s ostatnými členmi pracovného tímu je pre mladých často rovnako uspokojujúci ako ten osobný. Osobný kontakt či stretnutie však radi kombinujú s inými aktivitami ako je posedenie v podniku, šport či turistika.

Starí nefitujú do tímu

S nástupom mladej generácie do vyšších pracovných pozícií či do riadenia ľudských zdrojov sa ukazuje jej vysoká nedôvera voči staršej generácii zamestnancov. Mladí vnímajú starších ako neflexibilných (najmä v oblasti technológii), držiacich sa zažitej praxe a málo otvorených zmenám. Pri pohľade na to, ako sa staršia generácia dlhodobo chová k mládeži – akú dostáva podporu, uznanie, ako sú pre ňu pripravené a rozvíjané dôležité oblasti ako vzdelávanie, voľný čas či šport – sa niet čomu čudovať. Teraz bude úlohou staršej generácie ukázať, že má na to byť súčasťou generačne mladších tímov. Ak sa generačne zmiešané tímy nebude dariť vytvárať, hrozí strata skúseností a opakovanie rovnakých chýb a omylov.

Návrat ku koreňom

Pre predchádzajúce generácie boli zdrojom národnej hrdosti víťazstvo na Majstrovstvách sveta v hokeji či Nežná revolúcia. Dnešná generácia mladých však nemá tieto udalosti vo svojej pamäti. Urputne sa tak snažia nájsť veci, na ktoré môžu byť ako Slováci a Slovenky hrdí a hrdé (viacerí toto snaženie už vzdali a odsťahovali sa do zahraničia). Aj to je dôvod nárastu rôznych prejavov prezentujúcich našu históriu – tradičné postupy, folklórne motívy a v poslednom období aj nárast rôznych iniciatív zameraných na propagáciu našej prírody a prírodných zdrojov. Určite k tomu prispela aj pandémia, no viaceré prejavy bolo možné zachytiť už pred ňou.

EKO hnev a EKO snahy

Ak sa vžijeme do kože dnešných mladých ľudí, ktorí sa denne stretávajú s informáciami o klimatickej zmene a o jej katastrofickej perspektíve, nemôže nás prekvapiť, že sa ich úzkosť mení na hnev z neospravedliteľnej nečinnosti zodpovedných. Je to generácia, ktorá bola a je vedená ku kritickému mysleniu a k riešeniu problémov, preto jej správanie je len logickým vyústením výchovy a aktuálnej situácie. Mladí sledujú, odkiaľ pochádzajú, ako boli vyrobené a čo obsahujú výrobky, ktoré nakupujú a vyhýbajú sa používaniu neekologických produktov, napr. v jednorazových plastových obaloch. V plnom prúde je výmena oblečenia (swap) či slowfashion, budovanie komunitných záhrad a zelených zón. Mladí sledujú politické rozhodnutia, vytvárajú petície a tlačia na politikov a iných zodpovedných, aby nedovolili ďalšie ohrozenia životného prostredia.

Život mladého človeka na Slovensku nie je jednoduchý a mladí to dávajú jasne najavo. Pre staršiu generáciu je dôležité si uvedomiť, že súčasná mladá generácia je jediná, ktorú máme a ktorá nás nahradí. Preto musíme začať čítať prejavy jej správania, aby sme zistili, čo mladí potrebujú a úprimne na to mohli reagovať (zmenou pohľadu, prístupov, aktivít).

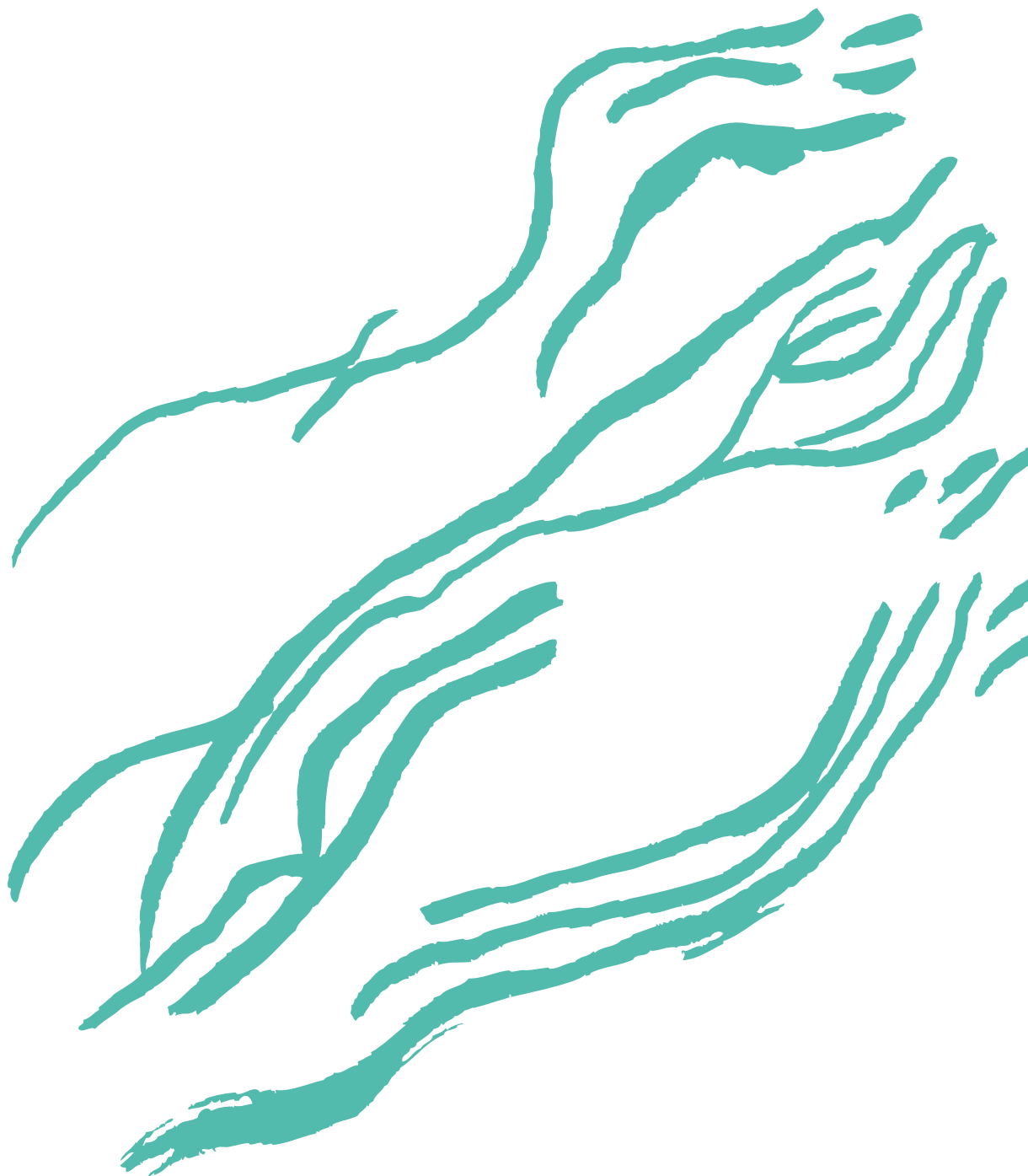
— Novovynárajúce sa trendy na Slovensku v rokoch 2019 – 2021

Už niekoľko rokov sledujeme prejavy správania mladých ľudí na Slovensku, analyzujeme ich a identifikujeme v nich prítomné trendy. V nasledujúcej časti sa môžete oboznámiť s výberom niekoľkých trendov, ktoré vám môžu poslúžiť ako motivácia k zmene niektorých prístupov či inšpirácia pri príprave aktivít.

Každý prezentovaný trend obsahuje krátku charakteristiku jeho prejavov, najmä jeho previazanosť na hodnoty a potreby mladých, ktoré ich k takémuto správaniu vedú. V texte sú uvedené aj názvy niektorých menších trendov, ktoré bolo možné zachytiť v rámci jedného väčšieho celku. V niektorých popisoch sú uvedené aj ostatné faktory (udalosti globálneho charakteru), ktoré tiež prispeli k rozvoju uvedeného správania mladých.

V závere sú uvedené výzvy, ktoré pre pracovníkov s mládežou, učiteľov alebo rodičov z tohto trendu vyplývajú. Druhou oblasťou sú príležitosti, ktoré naznačujú, ako je trend možné využiť v praxi.

Viac informácií o prezentovaných, ako aj ďalších trendoch je možné nájsť na webstránke www.youthwatch.sk

Prebudená Slovatch

Popis:

Mladí ľudia v snahe objaviť a pochopiť, kto sú, (znovu) objavujú svoje slovenské korene. Vlastnú jedinečnosť ako aj hrdosť na miesto, kde žijú, demonštrujú folklórnymi a ľudovými motívmi na bežnom i slávnostnom oblečení, na motívoch tetovaní (Urban Folk)⁶, v popularizácii turistiky na Slovensku (Niet túra bez Štúra), ale i v práci zameranej na osvetu či obnovu niekdajších architektonických pamiatok a miest (Čierne diery, Urbex) či dokonca povolani v rodnom kraji (Do it Slovak). Dôvodov pre takéto správanie mladých je hneď niekoľko. Mladí ľudia majú možnosť cestovať a spoznávať iné kultúry. Výsledkom je, že si vlastnú kultúru a svoje korene oveľa citlivejšie uvedomujú. Pre mnohých je objavenie bohatstva minulosti a tradičnej kultúry silným zážitkom. Je to spôsob, ako spoznať svoju vlastnú jedinečnosť a prihlásiť sa k svojej identite. Prostredníctvom návratu k folklóru mladí cítia prepojenie so svojimi predkami a tiež zažívajú pocit, že sú súčasťou slovenského národa.

Jedným z hnacích motorov tohto trendu je nepochybne reakcia na globalizáciu súčasného sveta, kde mnohé produkty sú výsledkom masovej produkcie. Mladí ľudia vo svojich nákupných voľbách hľadajú pravosť a príbeh a radi tiež podporujú iných mladých ľudí v podnikaní. Ide tiež o snahu prezentovať hodnoty spojené so slovenskými koreňmi ako niečo iné, vzácne a odlišné od vonkajšieho sveta. Pre mladých je však dôležité, aby podnikanie bolo založené na etických princípoch. Pri cestovaní je porovnávanie s tým, čo máme doma, prirodzený krok a mnohí si uvedomujú, že Slovensko má obrovské prírodné a historické bohatstvo, ktoré si zaslúži byť lepšie spoznané. Aj cez objavovanie tohto bohatstva si mladí potvrdzujú, že byť Slovákom, Slovenkou a žiť na Slovensku je niečo, čo má význam a trvalú hodnotu.

⁶ Všetky príklady či jednotlivé prúdy v trende sú podrobnejšie popísané na www.youthwatch.sk/Trendy

Výzvy

Ako uchopiť vlastnú jedinečnosť bez odsudzovania a s rešpektom k ostatným?

Ako hľadať dôveryhodné zdroje o vlastnej minulosti a zorientovať sa v nich?

Priležitosti

Hlbšie poznanie vlastných koreňov – odkiaľ a kto som ja, moja rodina, moja obec;

Podpora kritického myslenia mladých cez objavovanie minulosti Slovenska;

Podpora lokálnych iniciatív – osobnou angažovanosťou alebo záujmom pri objavovaní koreňov;

Priestor na prepájanie generácií a medzigeneračné učenie sa;

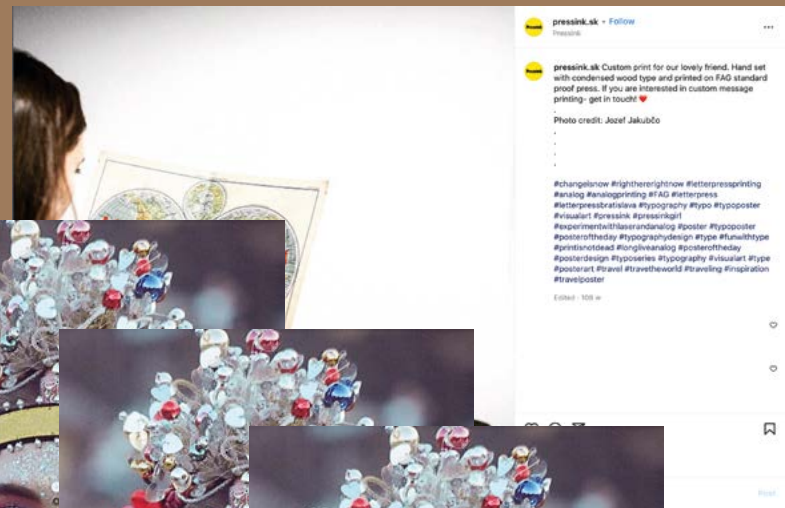
Priestor na interkultúrne učenie v malom rozsahu, napr. pri objavovaní zvláštností, odlišností rôznych regiónov a pod.

Využitie lokálnej histórie a špecifik prírody ako komponentu vzdelávacích aktivít (napr. na školení) alebo pri dlhodobej práci s mládežou;

Prepojenie miestnych špecifik s digitálnymi aplikáciami a možnosťami⁷.

⁷ pozri Lesmir alebo adventure lab alebo actionbound

Politický AktiMYzmus

Popis

AktiMYzmus je jeden z prejavov správania sa mladých ľudí v oblasti občianskej angažovanosti. Odráža ich pohľad na samých seba ako záchrancov spoločnosti a je postavený na dôvere vo vlastné sily, otvorenom zmyslení a zdôrazňovaní čestnosti a slušnosti mladých.

Aktívne zapájanie sa do diania na rôznych úrovniach sa ukazuje v celej škále prejavov – či už cez podpis petícií, spravovanie sociálnych sietí politikom, organizáciu protestov, bojom proti nenávisným prejavom na internete či vedomým posilňovaním povedomia o aktuálnom diani.

Hlavnými črtami tohto trendu sú vysoká kapacita mobilizácie rovesníkov cez sociálne siete, schopnosť zapojiť do spolupráce aktérov z iných oblastí spoločnosti (umelci, mimovládne organizácie a pod.), pokojné zhromažďovanie, verejné vyjadrenie svojich požiadaviek, ktorým však nechýba radikálny a dôrazný akcent na potrebu zmeny (Proti korupcii – Za slušné Slovensko – Kulturblog)⁸.

Výzvy

Ako sa vysporiadať s množstvom informácií, ktoré je možné prijímať z každej strany?

Ako sa vzájomne rešpektovať so staršími generáciami?

Ako podporiť hľadanie spoločnej reči v témach, ktoré vyvolávajú polarizáciu spoločnosti?

Ako pracovať s tým, že každý má možnosť povedať svoj vlastný názor?

Ako zrozumiteľne vysvetľovať, že za vyjadrenie názoru treba niesť aj zodpovednosť?

Ako pracovať s algoritmi sociálnych sietí a vymaniť sa z informačnej bubliny, ktorú vytvárajú?

Priležitosti

Posilnenie mediálnej gramotnosti mladých;

Zavedenie a využívanie partnerského prístupu s mladými ľuďmi;

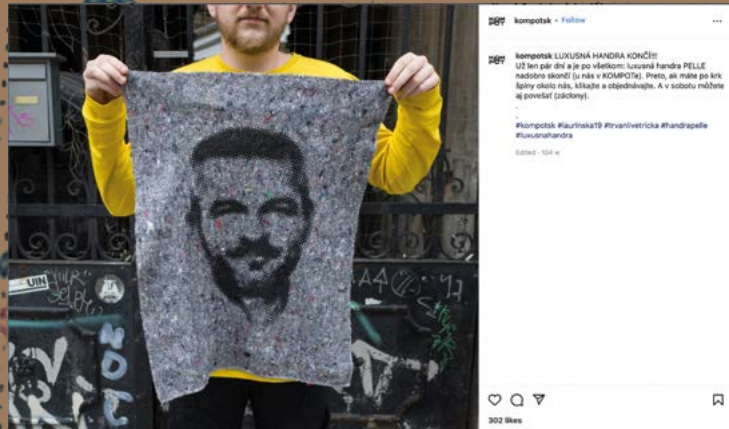
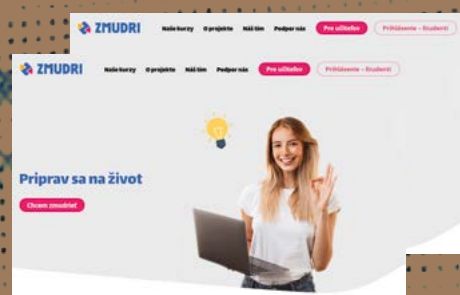
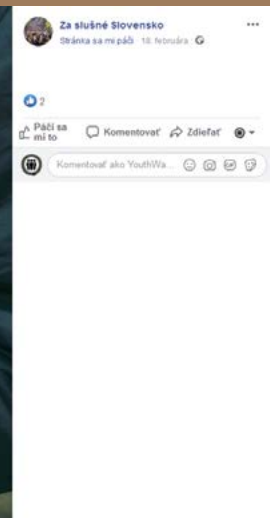
Zoznámenie mladých s historickými súvislosťami, praktické pochopenie fungovania demokratických systémov v praxi;

Posilnenie aktívneho počúvania a tolerancie medzi rovesníkmi, resp. medzi generáciami;

Zapájanie mladých ľudí do hľadania riešení lokálnych problémov;

Priestor zažiť si úspech ako aj spracovať neúspešné pokusy o zmenu a nenechať sa odradiť od pokračovania v ďalšom snažení.

⁸ Všetky príklady či jednotlivé prúdy v trende sú podrobnejšie popísané na www.youthwatch.sk/Trendy.

Nová Spiritualita

Popis

Mladí ľudia si neustále hľadajú rôzne stratégie, ako si chrániť či obnoviť vnútornú rovnováhu a dosiahnuť životnú harmóniu. Často vytvárajú spoločenstvá, ktoré sú zamerané na iné ako materiálne hodnoty a výkon. Ich základným kameňom sú vzťahy a hodnoty ako rešpekt, uznanie, tolerancia či láska. Tento trend reaguje na súčasnú dobu, ktorá kladie vysoké nároky na každého, mladých nevynímajúc. Významnú úlohu vo vytváraní tlaku na výkon hrajú sociálne siete, ktoré sú plné rôznych príkladov a sponzorovaných príspevkov na aplikácie, ktoré vyzývajú k nepremrhaniu vzácneho času, využitiu každej minúty na lepší, kvalitnejší VÝKON a ponúkajú zaručený recept, ako na to.

Súčasne sa z každej strany valí množstvo informácií, ktoré ukazujú, že politická situácia, ľudské vzťahy či klíma sa nevyvíjajú pozitívne. V mladých ľuďoch, ktorí ešte nemajú vybudované dostatočné schopnosti filtrovať takéto informácie, to vyvoláva obavy, úzkosti a strach z budúcnosti. A tak ako alternatíva k materializmu a výkonu vznikajú rôzne názorové prúdy, záujmové skupiny či podujatia, napr. Kresťanstvo ako nový životný štýl, GodZone, Divoká Tvorkyňa, Sestra Lamiya, FeroJoke, Kresťanské meme, Novopohanstvo - ženy kňažky, prechodové rituály, Wicca, Festival svetla a i.⁹

Výzvy

Ako podporovať v mladých ľuďoch zdravé sebavedomie?

Ako ich podporovať v hľadaní hodnôt a rovnováhy?

Ako im pomôcť objavovať svoju spiritualitu formou, ktorá bude blízka ich prežívaniu a hodnotám?

Ako ich podporovať na ceste spoznávania a porozumenia seba samého/samej?

Ako navrátiť do nášho života rituály, ktoré budú mať plnohodnotný obsah a nebudú iba „zvykom“?

Ako vytvoriť mladým priestor pre budovanie komunity, ktorá bude stáť na pevných hodnotách?

Priležitosti

Podnet na diskusiu o spôsobe života aký vedieme ako jednotlivec a spoločnosť, čo je v ňom potrebné opraviť resp. nahradiť a čo by to malo byť; Podpora aktivít v prírode ako alternatíva k sedavému spôsobu trávenia voľného času;

Motivácia k pravidelnému informačnému detoxu a sebakontrolu pri nadmernom používaní technológií;

Vytváranie rituálov s novým obsahom;

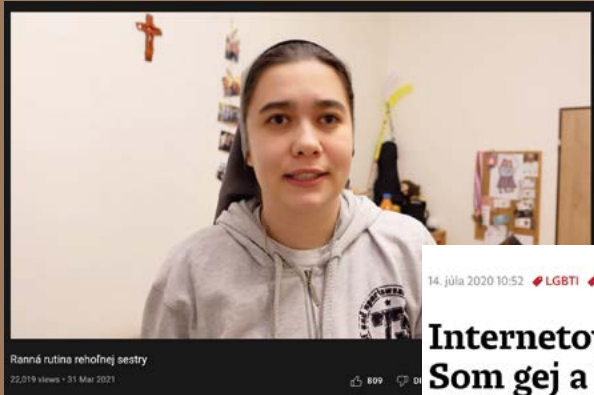
Objavovanie prírodných zákonitostí, liečivých účinkov bylín ako aj historickej skúsenosti a múdrosti zachytenej v pohanských rituáloch a postupoch;

Využívanie tajomna a/alebo tzv. mágie na zvýšenie záujmu mladých o témy ako prírodné liečiteľstvo, stíšenie, relaxácia a pod.

Využitie témy pri hodnotení vzdelávacích aktivít alebo pri reflexii na vzdelávanie.

⁹ Všetky príklady či jednotlivé prúdy v trende sú podrobnejšie popísané na www.youthwatch.sk/Trendy

14. júla 2020 10:52 · LGBTI · Rozhovory

Internetový komik Fero Joke: Som gej a kresťan. Nehanbím sa za to

VITALIA BELLA

+ Zapnúť články e-mailom

Fero Joke. Foto - Magdaléna Tomalová

Otvorene hovorí o svojej homosexualite, vyhorení aj o tom, že chodí na psychoterapiu. „Nie som však žiadny veľký aktivista, Pride by som asi moderovať nešiel,“ hovorí internetový komik, ktorého na Instagrame sleduje viac ako 240-tisíc ľudí.

IdenTYta

Popis

Klášť si otázku – ako ďaleko až môžu zájsť dnešní mladí ľudia pri definovaní svojej identity, svojho JA – nie je na mieste. Odpoveď je, že môžu zájsť až tam, kde sami chcú – a dnešné možnosti sú neobmedzené. Stále je potrebné myslieť na to, že mladí majú k dispozícii nepreberné množstvo príkladov, vzorov a podnetov, ktoré im ponúka dnešný globalizovaný svet a najmä prístup k internetu. Vyznať sa v týchto možnostiach a vybrať si správne – kto vôbec môže posúdiť, čo je naozaj správne? Žiadna z predchádzajúcich generácií nebola takejto situácii vystavená a preto aj nasledujúce príklady je potrebné vnímať z perspektívy mladých ľudí.

Mladí oveľa viac cestujú, stávajú sa občanmi rôznych iných krajín, sú deti rodičov z rôznych prostredí, náboženstiev a kultúr. Častejšie ako ktorákoľvek iná generácia musia premýšľať o tom, kto vlastne sú. Môžu sa cítiť dobre v komunite, v ktorej vyrástli a dobre ju poznajú, alebo, naopak, môžu sa cítiť ako občania celého sveta, ktorí sa všade cítia dobre a na to je naviazaný aj štýl ich života a práce (často virtuálnej, bez hraníc a fyzických obmedzení). Ľudia typu „odvšadiaľ“ často podporujú imigráciu, široké nadnárodné priateľstvá a spoluprácu, kým tí „odtiaľto“ zdôrazňujú, že občania našej krajiny (mesta, ulice) a ich potreby by mali byť vždy brané do úvahy ako prvé, lebo oni určujú, aká je krajina a atmosféra v nej.

Tento trend sa veľmi silno prejavuje pri téme rodovej identity. Dnešná generácia mladých ju posudzuje oveľa tolerantnejšie ako ich rodičia. Zmena pohlavia je čoraz bežnejšia a aj muži začali nosiť ženské šaty či topánky a používať mejkap. Kolekcie kozmetiky sú navrhované „pre každý vek, pre všetky rasy, pre každý rod“, prípadne ako kozmetika bez „rozdielu rodu a identity“ alebo s heslom „make up has no gender“ (mejkap nemá rod).¹⁰ Všetky tieto prejavy ilustrujú, že mladí ľudia sa oslobodzujú od zaužívaných rámcov a tvoria si svoju identitu podľa seba. Chcú žiť tak, ako to cítia a nie tak, ako by sa podľa spoločenských noriem malo.

Výzvy

Ako byť podporou mladým ľuďom pri sebaspoznávaní?
Ako vytvoriť dostatočne bezpečné prostredie, v ktorom budú otvorene rozprávať o svojich pochybnostiach a nejasnostiach?
Ako podporiť mladých ľudí v sebvýjadrení aj mimo zaužívané rámce, ak to cítia inak ako je v spoločnosti zvykom?
Ako v mladých ľuďoch podporiť lásku k sebe samému?
Ako búrať rodové, národnostné či kultúrne stereotypy v nás samých aj v našich komunitách?
Ako načúvať a pomáhať mladým a nesnažiť sa ich pritom zaškatulkovať a nasmerovať na tú „správnu“ cestu?

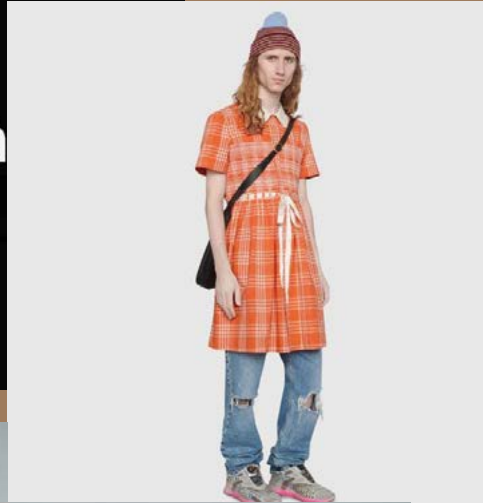
Príležitosti

Budovať s mladými ľuďmi silný a dôverný vzťah pravidelným dialógom;
Objavovanie ľudského tela a mysle diskusiami o sexualite;
Búranie rodových a iných stereotypov cez príklady z minulosti, ale i súčasnosti;
Podporiť mladých v porozumení a načúvaní sebe samému a v následnom sebvýjadrení;
Spoznávanie rôznorodosti kultúr a miest prostredníctvom projektov, mládežníckych výmen a aktivít za účasti ľudí rôznej rasy, z rôznych kultúr a krajín.

¹⁰ Všetky príklady či jednotlivé prúdy v trende sú podrobnejšie popísané na www.youthwatch.sk/Trendy.

To jest wojna

Toto je vojna. Solidárna akcia v Bratislave.

VŠETKY MOJE PLASTIKY

187,014 views · 24 May 2020

10K

DISLIKE

SHARE

SAVE

Ema Lacova
44.1K subscribers

Ahojte, toto je moje prvé video na youtube, v ktorom som sa s vami rozhodla podeliť o svojich plastických zákrokoch, ktoré som podstúpila.

SHOW MORE

SUBS

Supervyhorená generácia

Popis

Súčasná mladá generácia sa nachádza v duševnej nepohode. Neprejavuje sa to len syndrómom vyhorenia, ale aj prežívaním depresii, sociálnych fóbii, prípadne nových foriem psychických problémov ako klimatická úzkosť, ortorexia (porucha príjmu potravy charakterizovaná extrémnou snahou stravovať sa zdravo) alebo bigorexia (závislosť na posilňovaní a porucha vo vnímaní svojich svalov). Vyhodnocuje sa, aké stopy na mladých zanechala sociálna izolácia počas pandémie. Neustále sledovanie videí či postov s rôznym emocionálnym nábojom (údiv, strach, znechutenie, radosť, veselosť a pod.) bez času na spracovanie tejto emócie vyvoláva emocionálnu otupenosť, ktorá tiež zhoršuje vnútornú pohodu a nastavenie mladých.

Mladí ľudia každý deň čelia množstvu podnetov, tlakov a informácií. Práca sa pre nich stáva identitou, životným štýlom, nedá sa od nej oddýchnuť ani odísť. Takmer všetko robia online cez mobil alebo počítač. Online priestor však ponúka skreslený obraz sveta a pre niektorých mladých ľudí je náročné vnímať jeho skutočnú stránku. Z každej strany zažívajú nátlak na naplnenie očakávaní, či už od rodičov, kamarátov, alebo followerov. Potrebujú zaujať, no zároveň byť autentickí. Túžba poznať sa prerastá do obsesie sebazpoznávania. Aj to je jeden z dôvodov rastúceho individualizmu generácie Z. Únik od reality ponúkajú aplikácie, ktoré pomáhajú tráviť viac času bez mobilu v ruke ako aj rôzne CBD produkty. Súčasne sú mladí povzbudzovaní k sebaláske – je ok, nebyť ok. Solo gastro a solo turistika, cottagecore, ale i spomalovanie tempa života sú nástrojmi propagujúcimi návrat k sebe ¹¹.

Duševné zdravie je stále diskutovanejšou témou. Doba je príliš komplikovaná a mladá generácia sa cíti byť stratená a osamelá viac, než kedykoľvek predtým. Chýba im niekto, kto by ich vypočul a pomohol im pochopiť, čo sa v nich a okolo nich deje. Nedostatok a nedostupnosť odbornej pomoci sa prejavuje v osobných svedectvách mentálnej nepohody, v natáčaní prejavov paniky alebo úzkosti. Aj z dôvodu rozšírenia týchto prejavov sa v online priestore môžeme stretnúť s rôznymi výzvami, napr. #putyourfingerdown, ktoré vedú mladým pomôcť so samodiagnostikou niektorých mentálnych porúch a chorôb.

Výzvy

Ako naučiť mladých brániť sa tlaku na výkon, ktorý je na nich vyvíjaný zo všetkých strán?

Ako viesť mladých k zdravšiemu využívaniu sociálnych sietí?

Ako ich naučiť identifikovať, kedy im sociálne siete už neprospievajú? Ako ich naučiť regulovať si čas, ktorý na sociálnych sieťach trávia?

Ako sa nebáť využiť služby psychológov a terapeutov? Ako nájsť a vedieť využívať aj ostatné možnosti?

Priležitosti

Otváranie témy mentálneho zdravia a zvyšovanie povedomia ohľadom jeho posilňovania a ochrany;

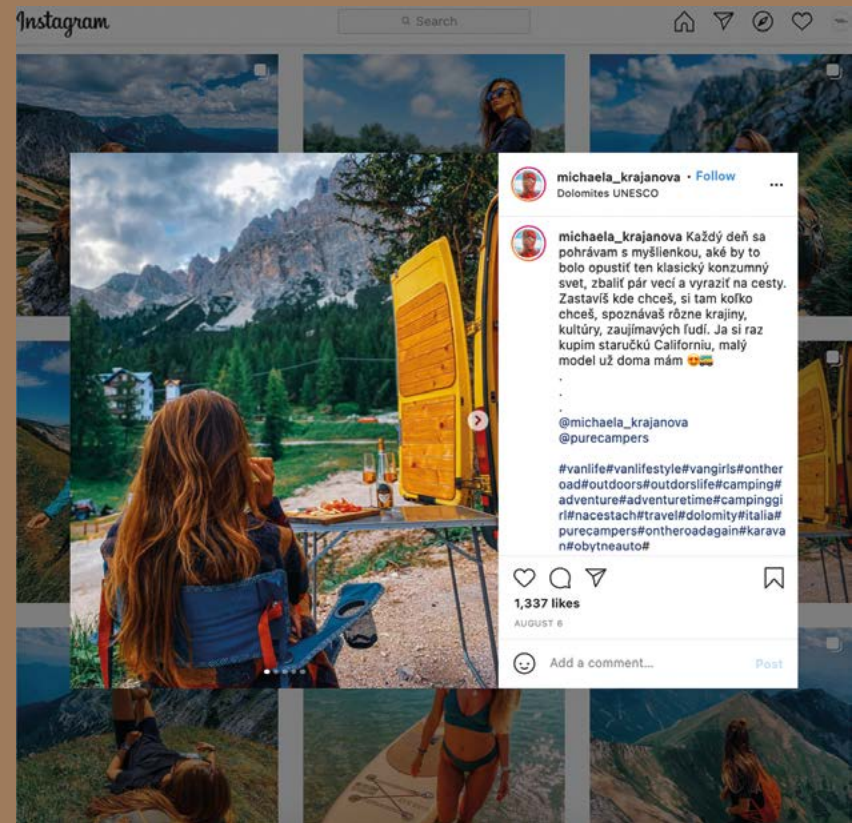
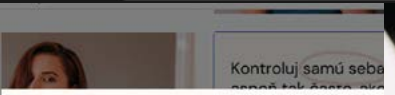
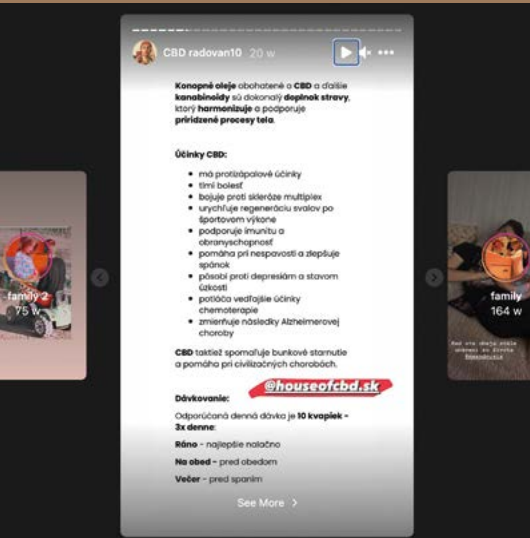
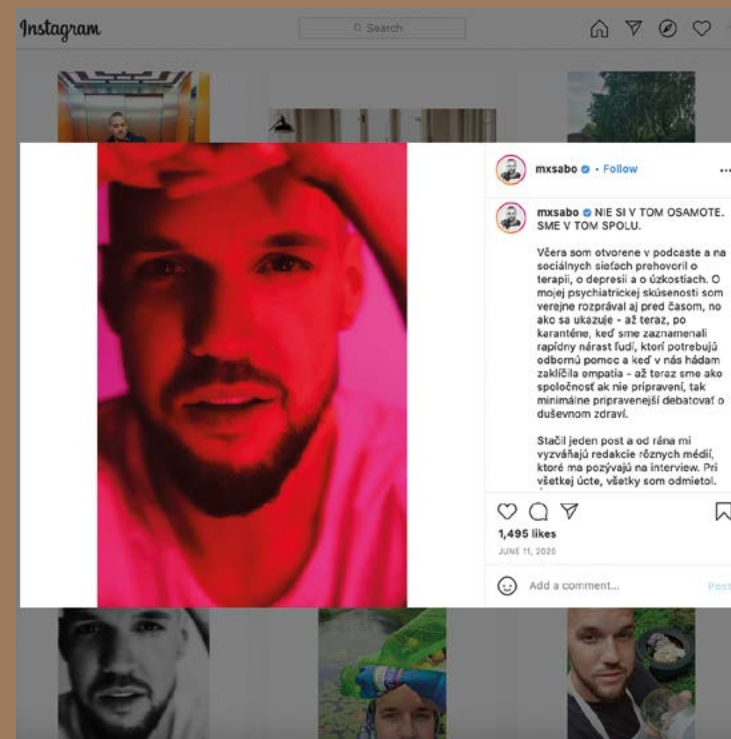
Zvýšená miera tolerantnosti generácie Z a ich otvorenosť zdieľať svoje skúsenosti s mentálnym zdravím;

Priestor na vybudovanie obranných mechanizmov proti rôznym tlakom;

Poukazovať na dôležitosť medziľudskej interakcie a prežívanie emócií v offline priestore.

¹¹ Všetky príklady či jednotlivé prúdy v trende sú podrobnejšie popísané na www.youthwatch.sk/Trendy.

Druhý život sa stal prvým

Popis

Pandémia obrátila život mladých ľudí úplne naruby. Počas lockdownov sa takmer všetky bežné aktivity presunuli do online priestoru. Mladí si v ňom vytvorili druhý život¹², ktorý tvorilo nielen dištančné vzdelávanie, no najmä hry (často v tímoch), rôzne zábavné aktivity a teleparty. Dôležité tak bolo všetko to, čo sa dialo online. Nekonečný čas na internete mladí využívali aj na zlepšenie svojich zručností súvisiacich s technológiami (ako dobre vyzerať v online, ako tvoriť lepši obsah prostredníctvom reels, stories a pod.).

Časť aktivít však zostala offline, pribudli aj nové typy ako tzv. plantparenting (obklopanie sa izbovými rastlinami), pokračoval boom kváskovania, otužovania či turistiky a výletov do prírody.

Väčšina mladých rešpektovala situáciu a nariadenia, chceli prispieť k zlepšeniu stavu a k porazeniu pandémie. Preto sa na rozdiel od niektorých demonštrujúcich dospelých chovali zodpovedne. Nebolo fér, že mladí ostali bez masívnejšej podpory. Ťažko sa im počúvali výroky v médiách, že sú hrozbou pre svojich učiteľov a starých rodičov, a preto sa zatvárajú školy. Rodičia i politici sa zrejme spoliehali na to, že je to generácia, ktorá vyrástla s technológiami, takže je to pre nich prirodzené prostredie. Nebola to však pravda. Mladým najviac chýbali sociálne kontakty a stretávanie sa s kamarátmi, mnohí majú doteraz silný pocit, že im ušiel čas, ktorý sa už nedá dobehnúť.

Problémy, ktoré mladých trápili aj pred pandemiou, sa len prehĺbili – spôsob, akým sa vzdelávajú a učia v škole, sa im zdá odtrhnutý od reality, a preto prestávajú chápať význam štúdia. Mnohí kritizovali svojich učiteľov a kvalitu vzdelávania, a to najmä počas prípravy na prijímačky alebo pri písomkách a skúškach. Otázka, „ako to funguje na vašej škole“, bola jednou z najhorúcejších tém. Mnohí boli rozčarovaní, aké veľké rozdiely sú medzi jednotlivými školami a považovali to za veľmi nespravodlivé. Ďalšou pretriasanou témou bolo podvádzanie počas písomiek, resp. debata, kto vlastne nepodvádzal.

¹² *Second life – počítačová hra, ktorá simuluje život v online svete. Hráč si môže vytvoriť svoju postavu, nájsť si kamarátov, dokonca sa môže stať „online potomkom“ iných hráčov. V druhom živote hráč nakupuje, chodí na party, chodí do školy či práce, kupuje nehnuteľnosti, platí dane a pod.*

Výzvy

Ako efektívne vplývať na mladých, keď trávia toľko času v online priestore, ktorý je pre nich veľmi atraktívny?

Ako im pomôcť udržať zdravú rovnováhu medzi online a offline životom v prípade ďalšieho lockdownu?

Ako s mladými otvorene komunikovať prežívanie pandémie a sociálnej izolácie?

Ako pracovať s následkami dlhodobej izolácie?

Príležitosti

Využitie záujmu o návrat k turistike, prírode, športu, starostlivosti o svoje zdravie;

Budovanie atraktívnejších foriem a metód online vzdelávania – práca s učiteľmi, školami;

Využívanie gamingu a digitálnej práce s mládežou;

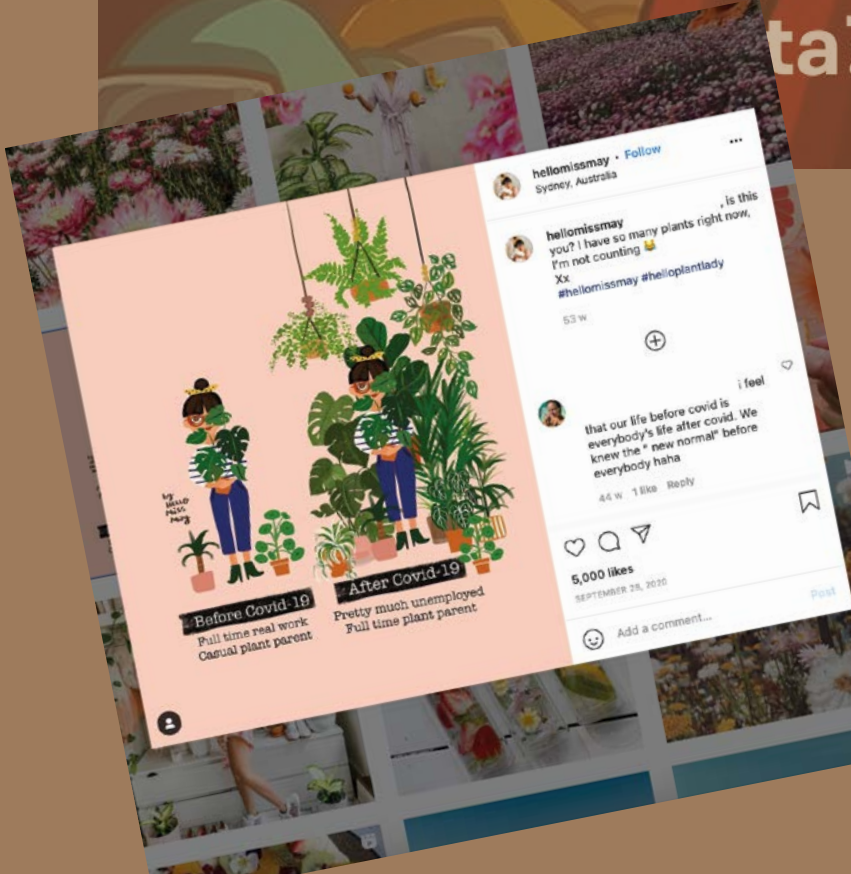
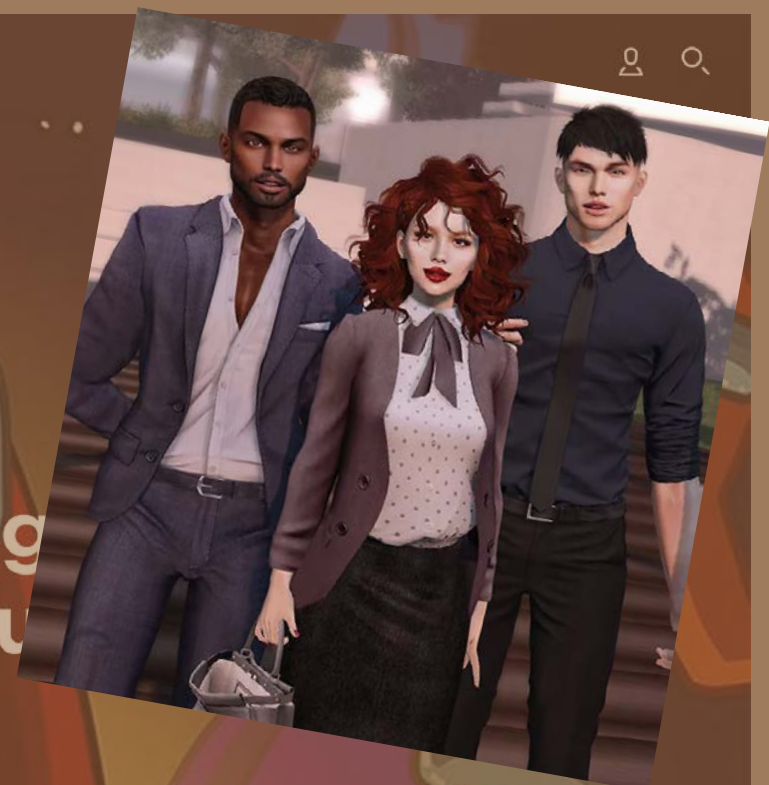
Otváranie diskusie o vplyve digitálnych médií na mentálne zdravie.

TV Akcie Športovci Prôduky

spravilo z Among populárnejšiu hru ta?

Laughing at corona memes like

How I spent my day:

February March 1

Last week This morning A little later this morning

@MasiPopa

@insta_raccoon_gram

inner sloth

Ako mladí prežívali pandémiu – výsledky sondy

„Nám (mladým) už nemôže nikto vyčítať, že nepoznáme, čo znamená meň slobody, menej vymožeností, menej cestovania.“ (Žena, 21)

Popis

V období od marca 2020 až do marca 2021 uskutočnil YouthWatch tri sondy, ktorých výsledky ilustrujú, ako sa vyvíjal pohľad a pocity mladých na rôzne témy ako sú vzdelávanie a sebarozvoj, voľnočasové aktivity, izolácia, rodinné a priateľské vzťahy, polarizácia spoločnosti, kritické vnímanie informácií v médiách a pod.

Rieši sa najmä škola

Len malá časť mladých ľudí tvrdí, že im online vzdelávanie dáva viac ako prezenčné. Spravidla ide o cieľavedomých mladých s dobrou motiváciou, ktorí si radi plánujú a organizujú veci vo vlastnej režii. Väčšina ostatných priznáva, že je tu veľký priestor na prokrastináciu (oddalovanie učenia sa do poslednej chvíle), uľahčovanie si úloh vďaka pomoci rodičov alebo kamarátov (kamarát na discorde, ktorý radí pri písomke či odpovedi) či vyhováranie sa na technické spojenie, nefunkčnú kameru a pod. Navyše, na online vzdelávanie (ako aj prácu z domu) nemá každý vhodné podmienky. Vzťah k škole a vzdelávaniu tak dištančná forma výrazne nezlepšila.

Trávenie času s rodinou môže mať rôzne podoby

Viacerí oceňujú spoločné obedy a večere, hranie kartových a spoločenských hier, sledovanie filmov alebo len spoločné domáce práce, varenie, nevyhnutné nákupy či prácu v záhrade. Mladým chýba kontakt so starými rodičmi a členmi rodiny, ktorí nemusia bývať fyzicky ďaleko, no teraz sa nemôžu osobne stretávať tak, ako boli zvyknutí. Uvedomujú si však, že chrániť seba aj ostatných je dôležité a chcú sa správať zodpovedne. Niektorí mladí tiež signalizovali nárast napätia v domácnosti. Dôvodom je nedostatočné technické vybavenie v rámci rodiny, prekážanie si navzájom pri plnení povinností, únava z rutiny, rovnakého priestoru či tých istých ľudí.

Znechutenie nad polarizáciou spoločnosti

Mladí uvádzajú, že čoraz menej sledujú správy a covidové štatistiky. Niektorí sú už unavení z nedostatku pozitívnych správ, iní cítia, že neustály prísun informácií o covidovej situácii neprospieva ich duševnému zdraviu. Polarizácia spoločnosti, ktorá sa v médiách prejavuje veľmi vypuklo, ich

tiež odrádza od sledovania tejto témy. Prítomnosť rôznych konšpiračných teórií a hoaxov podľa mladých neprispieva k lepšiemu zvládaniu situácie. Vnímajú, že prejavy spolupatričnosti, ktoré boli prítomné v prvej vlne pandémie, sú na ústupe. Ľudia sú čoraz viac nevšímavejší a nezodpovednejší a aj preto sa situácia oproti začiatku pandémie výrazne zhoršila.

Udržanie motivácie k aktivite stojí viac úsilia

Na začiatku pandémie bola vzniknutá situácia nová a mnohých mladých motivovala k tomu, aby spomalili, vyskúšali nové veci, zamysleli sa nad tým, ako trávia dni a aké majú vízie do budúcnosti. Po istom čase však motivácia klesá a je stále ťažšie dodržať predsavzatia a plány. Mladí musia neustále prichádzať s novými stratégiami na udržanie produktívneho a aktívneho každodenného života a zachovanie pozitívnej mysle.

Využiť čas na osobný rozvoj

Viacerí mladí sa venujú rozvoju jazykových kompetencií, sledujú rôzne témy a programy, ktorým sa niekedy chceli začať venovať, no predtým na to nemali čas. Väčšina si výrazne zlepšila technické zručnosti (inštalovanie, nastavovanie a používania softvérov a aplikácií). Zreteľne si zlepšili aj zručnosti spojené s časovým manažmentom, resp. viacerí si uvedomili, že sa v tejto oblasti potrebujú zlepšiť.

Seriály sa nedajú sledovať donekonečna

Na začiatku lockdownov väčšina mladých využívala čas na sledovanie rôznych zaujímavých seriálov, no postupom času sa aj v tejto činnosti začala prejavovať istá únava. Preto sa do svojho programu snažili zaradiť aj iné aktivity. Viacerí znovuobjavili čítanie, ďalší, najmä ženy, začali vyšívať a venovať sa vareniu a pečeniu, rôznym ručným prácam alebo úprave svojho bytu, izby či okolia. Počúvanie rôznych podcastov sa tiež stalo obľúbenou aktivitou. Vo výbere filmov a seriálov prevládajú bezstarostné, romantické či historické témy, viacerí sa vrátili k starým seriálom, ktoré nostalgicky sledujú spolu s priateľmi online.

Pohyb súčasťou voľného času mladých

Väčšina mladých zahrnula pohyb a šport do svojich denných programov. Niektorí cítia, že im pomáha najmä pri pocitoch úzkosti a paniky. Mladí jazdia na bicykli, behajú, venčia a cvičia psov, chodia na prechádzky alebo inak aktívne športujú. Sú aj takí, čo sami individuálne pokračujú v tréningoch. Všetci účastníci sondy sa vyjadrujú, že viac ako predtým chodia do prírody a snažia sa objavovať nové miesta vo svojom okolí. Ako sami tvrdia, pohyb potrebujú a musia ho robiť, lebo si ho telo pýta.

Niektoré hodnoty idú do popredia

Mnoho mladých si vďaka pandémie začalo viac uvedomovať hodnotu zdravia a osobného kontaktu s priateľmi a vzdialenejšími členmi rodiny. Tiež si viac vážia spôsob života pred pandemiou. Niektorí sa vyjadrili, že pandémia im vytvorila priestor na lepšie chápanie seba a vlastných pohnutí (sebaprijatie) a celkovo cítia vďačnosť za to, že sa vlastne majú veľmi dobre a to, na čo sa sťažujú, je v skutočnosti nepodstatné.

Religion 2.0

Jedným z nových trendov je tiež posilnenie duchovného života, aktívna účasť v rôznych cirkevných spoločenstvách, účasť na obradoch a hlbšie prežívanie tejto oblasti života. Mnoho mladých ľudí sa vyjadrilo, že im chýba možnosť chodiť na omše a byť súčasťou svojho tradičného cirkevného spoločenstva. Viacerí to riešia sledovaním omší v televízii alebo sledujú streamované omše z miestnych kostolov (kde niektorí aj sami pomáhajú pri technickom zabezpečení streamovania). Voľný čas využívajú aj na častejšie modlenie, niekedy aj spoločne v rodinách.

Priatelia chýbajú najviac

Mladí si začali viac uvedomovať, ako veľmi sú pre nich vzťahy a priatelia dôležití a aké náročné je byť bez osobného kontaktu. Osobné stretnutia s priateľmi sú nahradené posilneným a častejším online kontaktom. Využívajú sa všetky bežné sociálne siete a aplikácie: Instagram, Snapchat, WhatsApp, Skype, Messenger. Sú v spojení aj s ľuďmi, s ktorými doteraz neboli v aktívnom kontakte, čo pripisujú súcitu a potrebe pomáhať si navzájom. Mladí ľudia sú však vynaliezaví a zároveň zodpovední – organizujú si „online kávičky“ alebo spoločné sledovanie filmov na Netflixe, a ak sa stretávajú s kamarátmi osobne, tak „s rúškom a metrovým odstupom“.

Čoho sa mladí najviac obávajú po skúsenosti s pandemiou

Strach a neistota, obava z blízkej či vzdialenej budúcnosti – to sú najčastejšie pocity, ktoré sa objavujú nielen u mladých ľudí. Čoho sa obávajú najviac? V prvom rade straty príjmu (svojho alebo rodičov) a neistoty. Viacerí priznali, že prežívajú aj psychické ťažkosti, depresie a úzkosti. Niektorí sa však obávajú, že „nikdy to už nebude tak, ako predtým“ a že sa život nevráti do takého stavu, aký poznali pred pandemiou.

Výzvy

Ako prinavrátiť dôveru mladých k spoločnosti, ktorá ich nechala bez výraznejšej podpory a citlivej komunikácie ich situácie (na rozdiel od napr. seniorov) počas pandémie?

Ako opätovne získať návyky súvisiace s prezenčnou výukou a ako jasne oddeliť školské povinnosti od voľného času?

Ako pomôcť mladým regulovať čas strávený na sociálnych sieťach a internete v prospech osobných stretnutí s priateľmi?

Príležitosti

Zaviest' programy zamerané na posilňovanie odolnosti a mentálneho zdravia v školách/rodinách¹³;

Využiť skúsenosť z lockdownov na podnecovanie zodpovednejšieho spôsobu života, napr. v obmedzení spotreby;

Podnecovať v mladých ochotu pomáhať rovesníkom, ktorú naštartovala izolácia;

Využívanie online nástrojov na udržiavanie kontaktu a vzájomnú inšpiráciu k osobnému rozvoju;

Prepojiť rozvoj finančnej gramotnosti so skúsenosťou z lockdownov a stratou finančných príjmov (zrušené brigády a iné pracovné príležitosti).

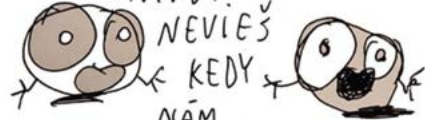

¹³ <https://uprightprogram.eu/>

Keď rozmýšľaš, kam sa vyberieš na výlet **tenho víkend**

POĎME SA TERAZ
MOJKAT. BO
NIKDY
NEVIEŠ
KEDY
NÁM
ZAKÁŽU

Celoplošné testovanie

Skríning

Testovanie od 18. do 26. januára

Platnosť testu začína od 27. januára

TOTO JE MARIÁN.

MARIÁN SEDÍ A NIKDE NECHODÍ.

MARIÁN JE CHYTRÝ.

BUĎ AKO MARIÁN A NIKDE NECHOĎ.

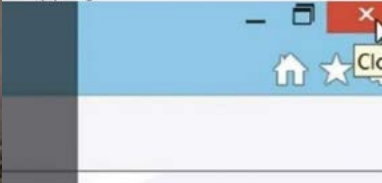
Keď zistíš, že si do tej školy chodil celkom rád

Skipping school in March 2019:

Skipping school in March 2020:

Čo môže urobiť práca s mládežou alebo ako reagovať na aktuálne trendy

Rozpoznávať hodnotu a prínos, ktorým sú dnešní mladí pre spoločnosť

Či už sme rodičia, učitelia alebo pracovníci s mládežou, musíme si pripomínať, čo sú silné stránky tejto generácie a zamýšľať sa, ako ich využiť nielen pre rozvoj ich samotných, ale aj pre rozvoj celej spoločnosti.

Je niekoľko oblastí, v ktorých má dnešná generácia „našliapnuté“ k úspechu a ostatné generácie necháva ďaleko za sebou. Informačné technológie sú súčasťou ich života, mnohé veci sa nikdy neučili a do takto fungujúceho prostredia sa už narodili. Prečo mladých ľudí nezapájať do riešenia niektorých úloh a oblastí, kde informačné technológie urobia väčšinu práce? Aj od nás samotných to však chce ochotu zvyknúť si pravidelne využívať sociálne siete, prezentovať aktivity cez fotografie a videá a pracovať s technológiami. Mladí nám s tým určite budú vedieť pomôcť.

Nedá sa nevidieť, že táto generácia má rozvinuté kritické myslenie, hoci sa to môže prejavovať spôsobom, na ktorý staršia generácia nie je zvyknutá. Každá informácia, postup či prístup môžu byť a často aj sú spochybnené, kým si ich mladý človek neoverí alebo sám nevyskúša. Niečo ako automatické uznávanie najmä formálnych autorít nie je vo výbave dnešných mladých ľudí. Pre pracovníkov s mládežou to znamená, že na mladých bude fungovať jedine prirodzene vybudovaná autorita (na rozdiel od rodiny alebo školy je práca s mládežou postavená na dobrovoľnosti).

Ďalšou vlastnosťou tejto generácie je presvedčenie, že môže a musí vyriešiť všetky problémy. Pre prácu s mládežou je to dobrý štart do rôznych aktivít, ktoré využívajú osobnú angažovanosť a dávajú mladým ľuďom priestor na realizáciu ich nápadov, predstáv a plánov.

Stále platný návrat ku koreňom a inšpirácia „starým“

Téma (znovu) objavovania histórie je stálicou v práci s mládežou. Mladí ľudia radi pátrajú po svojich predkoch a koreňoch¹⁴. V práci s mládežou môžeme využiť ich záujem o túto oblasť a obrátiť pozornosť aj k podobným, súvisiacim témam ako špecifická komunita, mesta, (mikro) regiónu a pod. Záujem o tieto témy sa výrazne zvýšil počas prvých dvoch rokov pandémie, kedy cestovanie do zahraničia nahradilo cestovanie po Slovensku

¹⁴ Pri téme rodinné korene a je dôležité poznať zloženie skupiny. Zvlášť pri deťoch z náhradných rodín či detských domovov sa odporúča orientovať skôr na korene v zmysle nášho mesta, komunity či regiónu.

a jeho regiónoch (napr. turistická magistrála Cesta hrdinov SNP sa stala výzvou pre mnohých nielen mladých). Téma návratu ku koreňom môže tiež slúžiť ako nástroj na ukotvenie sa v globalizovanom svete a objavenie toho, čo je dobré tu doma. Niektorí pracovníci s mládežou v rozhovoroch spomínali aj tzv. „interkultúrne učenie v malom“. Lebo aj na našom malom území nájdeme toľko rôznych skupín a odlišností, že rovnako ako pri strete s inými kultúrami v zahraničí, aj tu potrebujeme dávku tolerancie a vzájomné pochopenie pre spokojné spolunažívanie.

Na trend spoznávania domoviny zareagovali aj televízne stanice programami o cestovaní po regiónoch a rôznych zážitkoch (kulinárskych, kultúrnych, športových), ktoré sú tam dostupné. Úspešná bola tiež šou Zem spieva, kde sa prezentovalo bohatstvo slovenského folklóru.

Je zrejmé, že dnešným mladým nebude stačiť minulosť len objavovať. Veľmi radi sa ňou totiž nechávajú aj inšpirovať, napr. oprášia a upravia oblečenie po starých rodičoch, objavia zaujímavý dizajn či vzor na starom kúsku oblečenia a využijú ho znovu. Je to činnosť, ktorá sa veľmi často spája so záujmom mladých o tzv. slowfashion (dlhodobo nositeľné oblečenie vyrobené zodpovednejším prístupom) či upcycling (úprava a znovuvyužitie starého oblečenia).

Zaujímavá myšlienka zaznela počas jednej diskusie s pracovníkmi s mládežou – je dôležité ukazovať mladým aj „starý svet“ a dať im možnosť zažiť na vlastnej koži aktivity, ktoré sú dnes na ústupe, ako napr. spoločné strávený čas v prírode, rozprávanie sa, hranie hier spájajúcich rôzne vekové kategórie či vytváranie si vlastných programov (ako bojovať proti nude). Takýmto spôsobom s nimi môžu zdieľať hodnoty starších generácií.

Výzvy a méty: rebélia a radikalizmus vs. tolerancia a solidarita

Charakteristickým pre túto generáciu je nastavenie, že vyriešia problémy, ktoré nezavinili, ale zdedili po predchádzajúcich generáciách. Správne využitie tohto nastavenia aj v oblasti práce s mládežou je príležitosťou pre zaujatie a vtiahnutie mladých ľudí do pravidelnejších aktivít.

Výzvou v téme angažovanosti je pripraviť mladých na proces a spôsob, akým sa veci v spoločnosti presadzujú¹⁵. Na to, že výsledok môže byť aj málo uspokojivý, že sa môžu stretnúť s nerešpektujúcim správaním kvôli svojmu veku a nedostatku skúseností, že musia vedieť tolerovať aj iný názor a rešpektovať toto právo medzi sebou navzájom.

Na druhej strane je v tejto oblasti rovnako veľa príležitostí: mladí sa môžu

¹⁵ Zaujímavý je projekt Kresťan v politike (od organizácie ZKSM), ktorý zahŕňa podporu mladých aktivistov, ktorí chcú ísť do samosprávnej či inej politiky, ale nevedia ako na to, nemajú podporu, vedenie. Tento typ podpory je žiadaný a práca s mládežou na to môže efektívne reagovať.

vyjadrovať k tomu, čomu najlepšie rozumejú – k svojmu vlastnému životu. Silný individualizmus dnešnej mladej generácie zaručuje, že túto možnosť veľmi radi využijú. Riešiť zmeny, ktoré sa priamo dotýkajú ich života alebo okolia, je tiež príležitosťou na budovanie partnerského vzťahu s mladými ľuďmi. Súčasne je to priestor na budovanie mediálnej gramotnosti, posilňovanie schopnosti orientovať sa v textoch, odlišovať (populistické) názory od skutočných argumentov a faktov, odhaľovať informačné bubliny a algoritmy, do ktorých môžu padnúť a dospieť tak k skreslenému názoru. Hovorí sa, že deti a mládež sa učia na tom, čo vidia. Preto viesť mladých k tolerancii a solidarite v spoločnosti, ktorá sa často najmä voči nim takto nespráva, je mimoriadne ťažká úloha. Pri prenikaní do témy demokratického fungovania skupín či celej spoločnosti však nie je možné túto tému obísť. V práci s mládežou platí, že zažiť alebo vidieť niečo v reálnej situácii funguje lepšie ako zdĺhavé vysvetľovanie. V téme solidarity, rešpektu a tolerancie by sme tak mali ísť najmä osobným príkladom. Je to výzva, no aj veľmi silná príležitosť pre osobný rozvoj.

Mení sa zmysel a význam novodobej práce s mládežou?

Určite nie. Základným zmyslom práce s mládežou vždy bolo sprevádzanie mladých ľudí počas detstva a dospievania a to sa ani v prípade generáčnej výmeny nezmenilo. V tomto procese je najdôležitejší element vytvorenia dlhodobého kvalitného vzťahu, budovanie dôvery medzi mladými a tými, ktorí sa im venujú. Vedieť, čím mladí ľudia žijú, čo sú ich hodnoty a hnacie motory rôzneho správania, je dobrý začiatok. Čo sa však zmenilo, je dôležitosť mladých počúvať a častejšie ako doteraz sa od nich učiť. Mladí ľudia potrebujú skôr partnerov a starších kamarátov než druhú verziu svojich rodičov alebo učiteľov. Keď budeme počúvať, čo nám mladí ľudia hovoria a súčasne sa budeme orientovať v trendoch, bude pre nás oveľa jednoduchšie pripravovať pre nich aktivity alebo ich motivovať k vytváraniu vlastných.

Citlivou, no nevyhnutnou sa stáva práca s hranicami a to vo všetkých oblastiach. Mladý človek rieši, kam až môže zájsť v komunikácii, svojich požiadavkách, v definovaní svojho priestoru, na čo má nárok, čo mu patrí a s čím sa má deliť. Tieto témy, stále viac rezonujú medzi rôznymi skupinami ľudí, ktorí sa mládežou a jej výchovou zaoberajú a riešia, ako ich efektívne otvárať a zaradovať do svojich aktivít.

Nasledovať mladých do onlinu

Práca s mládežou sa musí odohrávať tam, kde sú mladí ľudia. A tí sú prevažnú časť svojho času v online svete. Zvykli si na to, že ak sa im offline svet nepáči, idú do toho online, kde si nájdu vlastné komunity a riešia si „vlastný svet“. Ak sú mladí na internete, musí sa tam odohrávať aj práca s mládežou. Potrebujeme nájsť správne formy komunikácie s mladými v online priestore a súčasne sa s nimi rozprávať o dôležitosti offline sveta. A tiež hľadať spôsoby, ako ich motivovať k prežívaniu svojho života tu a teraz.

Dôležitosť vypočutia je stále vysoká

Jednou z najdôležitejších súčastí práce s mládežou je vypočutie. Mladí potrebujú, aby sa s nimi niekto rozprával o ich problémoch, výzvach, ale aj očakávaniach a úspechoch. Nárast počtu mladých ľudí, ktorí hľadajú odbornú pomoc u psychológov či na linkách pomoci naznačuje, že mladí vo svojom okolí nemajú dostupnú inú osobu, ktorá by im vedela poradiť či pomôcť a najmä ich vypočuť¹⁶. Mladí ľudia však v prípade problémov nepotrebujú vždy vyhľadať odbornú pomoc. Z rozhovorov s mládežníckymi organizáciami, združeniami, klubmi a centrami, ktoré s jednotlivcom pracujú dlhodobejšie, sa ukazuje, aké dôležité je mladým ľuďom vytvoriť bezpečné prostredie. Ak majú miesto, kde budú prijatí, kde sa môžu niekomu otvorene zdôveriť a byť zraniteľní, so svojim duševným prežívaním potom dokážu lepšie pracovať.

¹⁶ <https://bratislavskykraj.sk/ludia-kontaktuju-linky-pomoci-trojnaso-bne-viac-nemaju-dostatok-kapacit/>

Namiesto záveru - zdieľanie našej skúsenosti

Ako autorky publikácie môžeme čestne vyhlásiť, že sledovať a analyzovať trendy medzi mladými ľuďmi je skutočne drina.

V jednom momente máte pred sebou doslova niekoľko stovák rôznych podnetov, prejavov a informácií z rôznych oblastí, ktoré nepretržite analyzujete, preskupujete a hľadáte spojenia a rámce, ktoré vám dávajú zmysel. Potom si tieto rámce niekoľkokrát overujete v skupine mladých ľudí, ktorí vám ako právoplatní nositelia tohto správania vedia povedať aj to pomyselné B – prečo sa takto správajú a čo sa za tým skrýva. V jednom momente sa však všetko spojí dohromady a začne to dávať zmysel. Vtedy sa dostaví až elektrizujúci pocit zadosťučinenia. Pocítite spojenie s mladými ľuďmi a znovu o niečo viac ich začnete chápať.

Je našim zámerom sa o toto poznanie deliť s každým, komu to môže pomôcť lepšie nastaviť svoje aktivity a prácu v skupine mladých, resp. sa pozrieť na svoju agendu a rozhodnutia ich očami. Aj preto sa snažíme všetko, čo je dôležité, zdieľať na našej webovej stránke a tiež formou tejto publikácie.

Veríme, že to využijete v prospech tých, pre ktorých to vlastne celé robíme.

Alena, Jana, Lucia a Soňa.

Bratislava, 2021

Zdroje a použitá literatúra

1. GALLO KRIGLEROVÁ, E. - HOLKA CHUDŽÍKOVÁ, A. 2021. Čo si myslia mladá? Analýza dotazníkového prieskumu medzi stredoškôlkami [online] 2021. Bratislava: IUVENTA Dostupné z https://www.iuventa.sk/wp-content/uploads/woocommerce_uploads/2021/07/Co-si-myslia-mladi_analyza-gjinxe.pdf
2. MIHÁLIKOVÁ, J. - TOMANOVÁ, A. - PEŠEK, T. - HULÍN, M. 2018. Trendy v životnom štýle mladých. Bratislava: YouthWatch. 2018. ISBN: 978-80-973031-0-5. Dostupné z: <https://drive.google.com/file/d/1XwRdL5Tn4yVlWwnt7W2PH5v9nQeYolas/view>
3. HIGHAM, W. 2010: Trendológia. The Next Big Thing. Eastone Books, ISBN: 9788081091469

Základné info o projekte

Prečo projekt vznikol?

Projekt TrendWatch Youth nadväzuje na svojho predchodcu TrendWatch, ktorý nám ukázal veľké množstvo nepreskúmaných oblastí, potrieb a novín v živote mladých ľudí. Rovnako nás motivuje túžba vedieť viac, byť aktuálni a tiež záujem ďalších aktérov z oblasti práce s mládežou o trendy v živote mladých ľudí.

Čo sme chceli projektom dosiahnuť?

Projektom sme chceli skvalitniť tvorbu opatrení mládežníckej politiky na jednotlivých úrovniach prostredníctvom zvýšenia povedomia o aktuálnych potrebách mladých ľudí, rozvojom kompetencií v oblasti zachytávania a analýzy trendov, lepšej spolupráce medzi tvorcami politik a aktérmi z oblasti práce s mládežou.

Ciele projektu boli:

- naučiť sa, ako zachytávať a identifikovať nové trendy mládeže v slovenskom kontexte;
- zvýšiť povedomie medzi aktérmi v oblasti práce s mládežou prostredníctvom šírenia informácií o nových trendoch slovenskej mládeže ako základ pre politiku a prácu s mládežou postavenú na dátach (evidence-based);
- výmena know-how prostredníctvom vytvorenej medzisektorovej spolupráce.

Ako sme na tom pracovali?

V úvode projektu sme realizovali 5 workshopov s pracovníkmi s mládežou a mladými ľuďmi. Počas workshopov sa účastníci zoznámili s procesom zberu a analýzy trendov, vďaka čomu sme získali dáta potrebné na ich prvotné spracovanie. Postupne sme tieto dáta analyzovali, dohľadávali k nim ďalšie relevantné podnety, overovali ich v rozhovoroch s mladými ľuďmi ako aj s pracovníkmi s mládežou a konzultovali s mentorkou Ellen Anthoni. Dáta sme získavali aj z dotazníkov, ktoré medzi mladými ľuďmi šírili partnerské organizácie. Overené a doplnené trendy sme následne zverejnili na našej webovej stránke. Šírili sme ich na sociálnych sieťach, konferenciách, workshopoch a prednáškach, napr. na konferencii YoDel, prezentácii pre Radu mládeže Prešovského kraja, prezentácii pre Združenie kresťanských spoločenstiev mládeže a i.

Keďže sledovanie trendov je nikdy nekončiaci proces, priebežne sme zbierali nové dáta a premýšľali nad ďalšími súvislosťami a spojitostami. Potrebovali sme na to množstvo konzultácií. Na pravidelný zber dát a konzultovanie identifikovaných trendov sme zostavili skupinu mladých ľudí – trendspotterov. Tí boli a stále sú našou studnicou nových informácií zo života mladých ľudí. Neustále tiež pracujú na posilňovaní svojich komunikačných zručností či vzájomnej spolupráce a vylepšujú tak svoje trendspotterské kompetencie.

Vďaka spomenutým aktivitám a spoluprácam sme identifikovali 6 trendov a pripravili 4 sondy, ktoré sme postupne zverejňovali na našej webovej stránke:

Trendy

- Prebudená Slovačch
- Politický aktiMYzmus
- Nová spiritualita
- IdenTYta
- Supervyhorená generácia
- Druhý život sa stal prvým

Sondy

- Ako mladí prežívajú čas COVID-19 (03/2020)
- Ako mladí prežívajú čas COVID-19 (04/2020)
- Ako mladí prežívajú čas COVIC-19 (03/2021)
- Gaming

Počas niekoľkých stretnutí a konzultácií k identifikovaným trendom sme zbierali podnety k využitiu týchto vedomostí pre prácu s mládežou, povzbudzovali účastníkov k premýšľaniu nad tým, ako tieto trendy vo svojej práci s mladými využiť. Výsledkom je táto príručka.

O autorkách

Mgr. Jana Miháliková PhD.

Oblasti mládežníckej politiky a práci s mládežou sa venuje od roku 1989 ako profesionálna pracovníčka s mládežou v Centre voľného času (1989 – 1997) a neskôr ako expertka v IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže (1997 – 2015). Pôsobila vo viacerých odborných skupinách zameraných na občiansku a spoločenskú participáciu mládeže, históriu práce s mládežou, neformálne vzdelávanie a kvalitu práce s mládežou. Podieľala sa na viacerých výskumných projektoch zameraných na inkluzivitu školských zariadení, tínedžerské dobrovoľníctvo, samosprávnú politiku voči mládeži. Je spoluautorkou viacerých prieskumov, strategických dokumentov, metodických publikácií a príručiek z oblasti mládežníckej participácie a kvality v práci s mládežou, napr. Samospráva a mládež (2015), Trendy v životnom štýle mladých (2018), Kvalita práce s mládežou na Slovensku (2019), Cesta za kvalitou (2021). Aktuálne pracuje na Úrade splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity, kde koordinuje projekt zameraný na zvýšenie počtu rómskych detí v materských školách a spolupracuje na osobnom rozvojom programe pre mladých rómskych lídrov.

Mgr. Alena Tomanová

Neformálnemu vzdelávaniu v oblasti práce s mládežou sa venuje od 2008. Pracovala v IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, v Národnej agentúre pre program Mládež v akcii/ Erasmus+, kde mala na starosti medzinárodnú školiacu stratégiu a koordinovala sieť regionálnych konzultantov a škooliteľov. Má skúsenosti s rôznymi témami, ako napr. uznávanie neformálneho vzdelávania v práci s mládežou, vytváranie kompetenčných profilov, prinášanie inovácií alebo zavádzanie systému kvality do organizácie či zážitková pedagogika. Je spoluautorkou viacerých publikácií, výskumov a príručiek – Trendy v životnom štýle mladých (2018), Kvalita práce s mládežou na Slovensku (2019), Hrdinovia všedného dňa (2019), Developing Youth Work Innovation (2019), Cesta za kvalitou (2021). V YouthWatch vedie tému novovynárajúcich sa trendov v živote mladých ľudí, spolupodieľa sa na vedení siete trendspotterov a škoolí učiteľov v dlhodobom vzdelávaní neformálneho vzdelávania Marker pre učiteľov.

Soňa Turanová

S mládežou pracovala najprv ako mládežnícka vedúca počas strednej školy, kedy realizovala autorský vzdelávací program StarterPack určený pre základuškolákov. Viedla medzinárodné dobrovoľnícke tábory v organizácii Inex. Niekoľko mesiacov pôsobila v Dánsku pri implementácii Erasmus+ projektov ako koordinátorka a lektorka neformálneho vzdelávania. V YouthWatch koordinuje sieť Trendspotterov, mapuje a analyzuje novovynárajúce sa trendy, vytvára metodiky neformálneho vzdelávania a lektoruje školenia pre mladých ľudí. Pravidelne tiež spolupracuje s Úradom splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity, pre ktorý koordinuje a technicky zabezpečuje realizáciu vzdelávania o sociálno-kultúrnych špecifikách práce s rómskou komunitou.

Lucia Szórád

Profesionálne sa práci s mládežou venuje od roku 2013, kedy v IUVENTA pracovala ako koordinátorka projektov zameraných na posilnenie zamestnateľnosti mladých ľudí na trhu práce. Má skúsenosti s vytváraním a lektorovaním neformálnych vzdelávaní a vzdelávaní zážitkovej pedagogiky pre mládež, pracovníkov s mládežou, lektorov i zamestnancov medzinárodnej spoločnosti. V YouthWatch sa venuje trendom, zavádzaniu systémov hodnotenia kvality v organizáciách a tiež skupine trendspotterov. Je spoluautorkou príručky Hrdinovia všedného dňa (2019).

Pod'akovanie

Trendy v živote mladých ľudí a odporúčania k nim sme mohli zostaviť iba vďaka množstvu rozhovorov, dotazníkových odpovedí, diskusií, focusových skupín a konzultácií s rôznymi partnermi či samotnými mladými ľuďmi. Touto cestou by sme im chceli poďakovať za podporu, jedinečný pohľad a túžbu po porozumení mladej generácii.

- * Organizácie pracujúce s mládežou: CeNef, Eduma, Mladiinfo Slovensko, OZ TEAM, Rada mládeže Prešovského kraja, V.I.A.C., Združenie Informačných a poradenských centier mladých v SR. Ďakujeme im za ochotu počúvať, diskutovať, prehodnocovať a vnímať potreby mladých ľudí a prinášať inovácie vo forme návrhov, ako tieto potreby reflektovať vo svojej praxi.
- * Skupina Trendspotterov je našou studnicou informácií o živote mladých ľudí. Pravidelne, trpezlivo a s veľkou dávkou záujmu odpovedajú na nekonečné otázky o každej stránke ich života. Každá nová informácia prináša záplavu ďalších a ďalších otázok. Ďakujeme im za prejavenu dôveru zdieľať svoje súkromie, chuť prispieť k lepšiemu poznaniu života mladých ľudí, za návrhy, čo by im v konkrétnych situáciách pomohlo a tiež za obrovskú trpezlivosť pri vysvetľovaní všetkých informácií.
- * Mentorka Ellen Anthoni nás neustále posúvala v procese ďalej. Jej trefné podnety, neutíchajúce otázky, dlhoročné skúsenosti a vášeň pre trendy, boli pre nás motiváciou pre zorientovanie sa v tejto náročnej téme.
- * Ďalší kolegovia z organizácie YouthWatch boli našimi pravidelnými kritikmi pri prezentovaní trendov. Ich podnety a otázky nám umožnili pozrieť sa na vec opäť z iného uhlu. Špeciálne poďakovanie patrí Andrei Sihelskej za rozbehnutie tohto projektu a Tomášovi Peškovi za túžbu šíriť naše zistenia do sveta a zvýšiť tak množstvo ľudí, ktorí na mladú generáciu nazerajú optikou jej potrieb.

Partneri projektu

YouthWatch je slovenské občianske združenie nezávislých odborníkov a odborníčok na prácu s mládežou a mládežnícku politiku. Hoci bola organizácia založená v roku 2015, skúsenosti jednotlivých členov sa datujú do konca 90. rokov. Cieľom existencie združenia je prispievať ku kvalite práce s mládežou (neformálne vzdelávanie v práci s mládežou), podporovať mladých ľudí a najmä ich zmysel pre iniciatívu, identifikovať trendy a potreby mladých ľudí, podporovať nové prístupy, inovácie a modernizáciu mládežníckej politiky. Odborné znalosti členov a členiek YouthWatch zapojených do tohto projektu súvisia s ich dlhodobým zapojením do koncepcných a strategických aktivít spojených s transformáciou a rozvojom sektora práce s mládežou či výskumom mládeže.

<https://www.youthwatch.sk/>

Trendwolves je belgická organizácia orientovaná na výskum trendov, strategický marketing a komunikáciu. Sleduje globálnu kultúru mladých a trendy so zreteľom na mladých ľudí a mladé rodiny. Trendy sú o neustálej a rýchlej zmene, ktorá sa deje okolo nás. V Trendwolves sa zameriavajú na zachytávanie týchto zmien, ich odtienkov a akcií a reakcií, ktoré formujú našu spoločnosť. Vďaka identifikovaniu zmien, ich prepájaniu do trendov a spájaniu so skúsenosťami a odbornosťou organizácie ako aj s podnikmi ďalších relevantných aktérov vytvárajú vhodné cesty marketingu a komunikácie. Orientujú sa na mladých ľudí, pretože veľmi intuitívne, jednoducho a rýchlo reagujú na zmeny. Mladí ľudia sú pre nich hnacou silou inovácií. Trendwolves prepája značky s jednotlivcami a vytvára reálne hodnoty nie iba pre biznis alebo trh, ale pre všetky zaangażované strany, a teda pre celú spoločnosť.

<https://trendwolves.com/>

Impressum

Vydavateľ: YouthWatch

Autori: Jana Miháliková, Alena Tomanová, Lucia Szórád, Soňa Turanová

Odborná garatnka: Ellen Anthoni

Názov: Novovynárajúce sa trendy v živote mladých ľudí na Slovensku
2019 – 2021

Poradie vydania: prvé

Rok vydania: 2021

Jazyková korektúra: Andrea Sihelská

Grafická úprava: Ľuboš Šrámek

Foto: YouthWatch

Tlač: Ultraprint, Pluhová 49/933, 831 03 Bratislava

ISBN: 978-80-973606-2-7

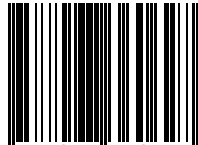
EAN: 9788097360627

Publikácia vznikla vďaka finančnej podpore z programu Európskej únie Erasmus+ pre oblasť mládeže a športu.

Publikácia vyjadruje iba názor autorov a Európska Komisia nie je zodpovedná za akékoľvek použitie informácií v nej obsiahnutých.

ISBN-13: 978-80-973606-2-7

9 788097 360627